SEPTEM MIRABILIA ORBIS ET VRBIS ROMAE ET FLO RENTINAE CI VITATIS. CVM EPY TAPH. PVL.

EMANVELI Lusitaniæ & Algarbiorũ regi inuictis/
simo Franciscus albertinus Florẽ.cũ cõmend.felicitatẽ

ALEXANDER ille magnus qui uno nõ contentus
erat orbe/ut noui semp aliquid haberet:in indiaꝫ post
alias orbis partes uisas/exercitum pduxit suũ: ad quã
solum Dyonisium prius pertransisse legimus: ut lau/
dis & glorie cupidus multa pquisiuit & inuestigauit:
ut nomen ppetuum esset suum. Vnde merito ꝓclama
uit in Achillis tumulo cum in sigeum uenisset. O fe/
lix Achilles cui magni Homeri diuino ĩgenio & ore
cani contigit ꝙ nihil melius est homini mortali/q ut
alios foueret natus est:cuius Alexãdri nomen est æter
num:cui merito tu o inuictissime Rex comparandus
qui cum ecclesiæ catholicæ semper fidelissimus fueris
gentes adhuc incognitas & fere in auditas ei & tuo im
perio addidisti. Et hoc tuam ob magnitudinem & uir
tutis amorem:cũ maiorum continuæ gesta libros uol
uendo imitari suapte natura uoluisti:a quibus nõ de/
sistis tanq̃ uerus antiquarum perscriptator. Nuper
cum a me quoddaꝫ antiquitatis urbis opusculum edi
tum & impressum fuisset:ꝙ Iulio .ii. pontifici maxi/
mo dicaui:a quodam nostro Bartholomeo conterra/
neo Florentino mercatore qui in regno tuo Lusitaniæ
agit:tertio factus illud uidere & prope habere liberali
aĩo optare. Ego cum tante tuæ uirtutis sim amator no
lui pretermittere quin unum: licet tuis laudibus in/
dignum ut seruitutem tñ & meam erga te fidelitatem

ostendam/misi cum paruulo opusculo de septem or/
bis & Vrbis mirabilibus/ꝙ si nõ ita(ut debet)est ꝑ ut
est accipe Rex inuictissime. Nam hoc munusculum ti
bi leta fronte dono: neq3 illius paruitatem aspernas: s3
deuoti animi uoluntatem amplectere. Magnis.n.do/
minis pauca munera(ut est) in fidei testimonium nos
clientes damus. Quod quidem si tuæ maiestati gra/
tum esse cognouero alia & maiora cognabor facere:
que tuæ maiestati: quæ longo & mei memor uiuat tẽ/
pore. Romæ nonis Feb. M.D.X.

E.T.M.in.V.seruitor Franciscus
albertinus Florentinus unus
e capellanis Reuerendissi
mi fatii Viterb. Cardi.
ti. sancte Sabinæ:

Distycon ad libellum.

Regis ad Hesperiam properabis candidus aulam
Ac pro me placeat parue libelle loqui.

O

Rbis mirabilia Serenissime Rex multa sunt: equibus septem principalia specta/cula (ut sic dicã) breuiter scribam cũ aliis septez mirabilibus Vrbis noue & ueteris ac Florẽtinæ ciuitatis quæ oĩa tuæ fidelis sime maiestati dicaui.

Primũ qdẽ spectaculũ & admirabile op9 orƀ terrarꝝ hr̃ magna ciuitas Thebarꝝ egyptiaca. c. portarꝝ: de q̃ Gre. nazazzen9 & Kyriacus anconitan9 mẽtionẽ fecerunt.

Secundum uero spectaculum Babylonis mœnia quas semiramis Regina potẽtissima ex fictibus confecit & bitumine. Quæquidem ciuitas in circuitu habebat mensuram stadiorum. ccccxc. altitudine muroruz cubitorum. cc. latitudine uero. L. fuisse constat.

Tertium quidẽ egregiũ illud in Karia sepulcrum qď Mausolo eiusdẽ loci. Dño uxor ei9 maximũ uariũqꝫ ĩ sculpturis ornatissimũ marito & sibi posuit ac dicauit

Quartum autem ingentes pyramides egypti: de quibus plinius multa scripsit.

Quintũ deniqꝫ celeberrimus & admirabilis erat. Col/lossus æneus in Rhodo cubitorꝝ. DC.

Sextum uero erat Capitolium ip̃m in urbe cum aure/is statuis & aris multis.

Septimũ & ultimũ celeberrimũ illď ĩ Cyzico Hadriãi delubrũ: q̃uis nõnullis placeat. Ephesinæ Dianæ tẽplũ fuisse a tota Asia cõstructum. sed meo iudicio sereniss. ac fidelissime Rex illius admirabile fuisse iudico & septem predicta superasse. hoc est noui orbis inuẽtio in

Quæ Mulier Cariæ Regina Quid fecit Amator Mausoli Cineres ... ria

quo & gentes diuerse & infinite insule & loca inco/
gnita a tua maiestate ad inuẽta sunt: de qbus deo dan
te alias multa scribam ad honorẽ dei & salutẽ animarũ
& cõsolationem tue regie maiestatis & nouarũ gentiũ
que sub tuo tranquillo & aureo imperio consistunt.
Nunc aũt de. VII. mirabilibꝰ Vrbis Ro. tractãdũ est.
Primum admirabile opus ueteris urbis Romæ erat.
Aquæductus Claudii. Is. n. est quẽ a porta Neuia ad
Lateranẽsem basilicã: & inde p Celii mõtis dorsum ad
Auentinũ montem pductum fuisse a Cassiodoro mõ
stratur. Erogata in id opus talẽtum quingẽta sexagin
ta millia. Iulius. n. frontinꝰ ait. Hii sunt arcꝰ altissimi
subleuati in quibusdã locis pedum centũ & nouẽ: ut
in mirabilibus Vrbis pdictæ scripsi. Alios aquædu/
ductus omitto. Erãt. n. oẽs tpibus Diocletiani ipera/
toris decẽ & nouẽ: teste Ruffo q frõtino posterior fuit
Secundum uero notandum & admirabile opus erat
Thermarum Diocletiani opus in prouinciarum mo/
dum extructũ inter Basilicã diue Marie maioris & ec/
clesiam sancte Susanne. Diocletianꝰ. n. impator. cxl.
xpianoruʒ millia ad is opus pluribus annis in modũ
seruitii addixit. Omitto Thermas Antonianas & Ti
tianas: quæquidẽ omnes prime & prĩcipales erãt. xii.
Tertium notandũ erat Forum Neruæ impatoris cum
eius circũstantiis: quod qdem Forum transitoriũ di/
cebatur: qđ a Traiani ad alia fora transibat ut adhuc
uestigia palacii & colũnarum demonstrant. Dicit. n.
Spartianꝰ statuas lacosas uł pedes tres nudas uel eque

ftres diuis impatoribus in foro diui Neruæ quod trã
fitorium dicitur locabat oibus cum titulis & colũnis
æreis quæ gestorum ordiné cõtinerent. Omitto forũ
Cesaris & forum Romanum:erant.n. numero. xvii.
Quartum notandum erat palatium maius in monte
palatino in quo erant areæ multe & statue pulcherri/
me cum egregia biblioteca & alia multa ædificia sum/
ptuosa ut ipsa uestigia denotant.
Quintũ opus admirabile fuit Pãtheon cũ ei9 circũstã
tiis & porticu. M. agrippe in quo téplo erãt statue au/
ree & marmoree & in crustationes diuersoꝝ marmorũ
omito statuas eburneas & argéteas: in aurib9 nãqꝫ Ve
neris statue erat unio maxime taxatiõisquæ oliꝫ Cleo
patre reginæ fuerat: quæ uno austo centies sextertium
in cena Antonii ebibit resolutis in uase præciosis Mar
garitis. Tegmen testudinis ipsius templi fuit ex lami/
nis nõ plumbeis: ut nũc: sed argenteis: quas laminas
cum aureis uasis substulit. Constãtinus nepos Eraclii
ueniens ad urbem omitto alia multa ibidem notanda
ut in stationibus & in mirabilibus scripsi. Sextum no
tandum erat edificinm Collossei. i. Amphiteatri Titi
& Vespasiani quod quidé opus notissimum in media
urbe miro lapide tiburtino extructum. Domitianus ꝑ
fecit cũ in crustatione intrinsecus & extrinsecus cum si
gnis: & in singulis superioribus arcubus erant statuæ
marmoreæ sub tanto ædificio sunt cloace adeo ut pars
et maximi edificii sustineatur a Cloacis: in quo loco
erant duo fontes ex quibus aqua purissima ad turbaꝫ

recleandã,pcedebat & alia multa ut in mirabilibus dixi
Septimnm & ultimum opus ad mirabile erat moles.
Hadriana cum ponte coniuncto quæ omnia Helius
Hadrian9 imperator natione hyſpanus cõſtruxerat in
uaticano in qua mole duplex ordo ingẽtium colũna/
rum erat ſuppoſitus. Omitto ſtatuas æreas & marmo/
ra pulcherrima cum epytaphiis multis ut adhuc mul
ta ueſtigia edificii magnitudinẽ demõſtrant prætereo
Sereniſſime & fideliſſime rex triũphales arcus & Co/
clides colũnas marmoreas & Mauſoleũ Auguſti & ſe
ptizoniũ ipſum. Omitto pterea templũ Pacis & Cam
pum Martium multis ſtatuis exornatum: & circũ ma
ximum & obeliſcos multos: & curias cũ porticibus &
labris porphireticis & colũnis maxime exiſtimatiõis:
quæ quidẽ omnia (ut ſic dicam) ab ipſis romanis impe
ratoribus principalibus pro maiori parte natione fue
runt hyſpani: ut ipſorum epytaphia & res geſte deno/
tant. equibus epytaphiis unum nuper repertum uidi
apud monteʒ Citatorium in campo Martio in ædib9
Dñi dñci de Cecchinis ciuis Ro. cum hac in ſcriptio/
ne in lapide marmoreo: uidelicet

M.AVRELIVS DIOCLES. AGITATOR. FA
CTIONIS. RVSSATAE.

Natione Hyſpanus Luſitanus annorum. xlii. Mens
vii. D. xxiii. Primum agitauit in factione Alb. Acilio
Auiola & Correlio panſa Cos. Primuʒ uicit in factio
ne eadem. M. Acilio Glabrione. C. Bellicio Torqua/
to Cos. primũ agitauit in factione praſina Torquato

Aſprenate.II. & Annio Libone Cos. primuȝ uicit in factione Ruſſata Laenate pontiano & Antonio Rufino Cos.ſumma quadriga agitauit annis.xxxiiii.Miſſus Oſtio.iiii.cclvi.clxii. Apõpa.cx.ſingularꝶ uicit lxiiii.inde p̃mia maiora uicit. lxxxxii.xxx.xxxii. Ex his ſeiuges.iii.xxxx.xxviii. S.ii.L.xxviiii.Inde ſepteiuge.i.lx.iii.Binarũ uicit.ccc.xxxxvii.Trigas ad Its.xv.iiii. Ternarum uicit.li. ad honorem uenit:

Secundas.D.ccc.li. Tertias.D.lxxvi. Quartas ad Its. i.fruſtra exit .ccc.li.Aduenetum uicit.x. ad Albatuȝ uicit.lxxxxi.inde ad Its.xxxii.ad Praſinũ Its.ccclviii.lxiii.c.xx.preterea Bigas .M.uicit.iii.Ad albatu.i.ad praſinu.ii.occupauit &uicit.D.cccxv.ſucceſſit & uicit.lxvii. xxxvi.uarias generibꝰ uic.xlii. eripuit & uic.D.ii. praſinis.cc.xvi.Venetis.ccv.Albatis.lxxxi.equæs cẽtenarios fecit.N.viii.& Ducẽnar.i.

INSIGNIA EIVS.

to ſibi quo anno primũ quadrigis uictor extitit bis eripuit:bis actis continetur Auiliũ Teren.factionis ſuæ primum omnium uiciſſe xi.Ex quibus anno uno plurimum uicendo uicit no primũ centum uictorias conſecutus eſt.uictor.c.iii. ſingularum uicit.lxxxiii.adhuc augens gloriam tituli ſui preceſſit Thallum factionis ſuæ:qui primus in factione ruſſata uicies oĩm agitatorꝶ eminentiſſimus quo anno alieno principio uictor.cxxxiiii.ſingularum uicit.cxviii. quo titulo preceſſit omnium factionũ agitatorem qui unquam circenſium interfuerunt omniũ admiratione

merito notatu; quod uno anno alieno principio duo bus itroiugis. Cot uno & pōpeiano uicit. lxx. xxviiii. lxi. liiii. xli. xxxii. factionis prasinæ xxv. prim9 om nium Vrbis conditæ ad Its. l. uincit. vii. Diocles præ/ cedens eum introiugis tribus abigeio Lucido parato l. uicit. viii. Cōmunem uenustum. Epaphroditu; tres agitatorem miliarios factionis Venetæ ad Its uicissent xi. Diocles pompeiano & Lucido duobus introiugis l. uicit factionis prasinæ uictor. xxv. Et Flauius scorpus uictor. ii. xlviii. & Pompei9 musclosus uictor iii. D. lviiii. tres agitatores uictores. vi. DC. xxxii. ad Its. l. uicerunt. xxviii. Eminentissimus uictor cccclxii. l. uicit. xxviiii. Nobilissimo titulo Diocles ni/ tet cum fortunatus factionis prasinæ in uictore tusco uictor. ccclxxxvi. l. uicit. ix. Diocles uictor. ci. iii. uicit x. lx. i. nonis coactiōibus & nunq̄ ante titulis scriptis Diocles eminet ꝙ una die seniges ad Its. xl. missus bis utraq; uictor eminuit ad quæ amplius suis qui/ bus septem equis in se iunctis nunq̄ ante hoc nume/ ro æquorum spectato certamine ad Its. l. in Abigeio uictor eminuit & sine flagello aliis certaminib. ad Its xxx. cum uictor esset. his nouitatibus duplici ornatus est gloria: inter miliarios agitatores primum locum obtinere uidetur pontius Epaphroditus factio nis Venetæ Antonini Aug. pii solus uictor cccclx/ vii. singularum uicit. D. ccccxi. ad Diocles præcedens eum uictor cccclxii. Inter singulares uicit lxiiii.

Iſdem temporibus & uicit.ccccxlvii.Diocles eri/
puit & uicit.D.li.Diocles agitator quo āno uicit. cxx
vii. Abigeio Lucido Pompeiano introiugis tribus ui
ctor.ciii.inter eminentes agitatores introiugis
afris plurimum uicerunt pontis Ephroditus factio/
nis uenetæ in bubalo uicit.cxxxii.Pompeius muſclo
ſus xxxv.Diocles ſuperatis eis in pompeiano ui
ctor.clii.ſingularum uicit.cxxxxiiii. ampliatis titulis
ſuis:Cotuno Galata Abigeio Lucido Pompeiano in/
troiugis quinq; uictor.ccccxlvii.ſingularis uicit.ccc/
lxxxxvii.Quæquidem omnia ſereniſſime rex uſq; ad
INSIGNIA EIVS particulam ſunt in lineis.xi.ſcal
pta:reliqua uero ad finem uſq; cōtinetur in lineis.xvi.
cum dimidio:ubi uero uiſuntur puncta impreſſa ibi
eſt fractura marmoris. De aliis uero Epytaphiis ſatis
in opuſculo epytaphiorum Vrbis:& nonnullarum ci
uitatum ſcripſi.Nunc autem ad ſeptem alia mirabilia
noue Vrbis Romæ ueniamus.

Primum opus mirabile noue Vrbis eſt edificium ma
xime baſilice Lateranēſis cum baptiſterio & ſancta ſan
ctorum:& aliorum locorum circunaſtantium.

Secundum uero eſt ſumptuoſiſſimum edificium Baſi
lice ſancti Petri in Vaticano cum palatio apoſtolico &
capella cum biblioteca Sixti pape.iiii.quæ oīa Iulius
ii.pont.max.ampliauit exornauit.

Tertium edificium eſt Baſilica ſancte Mariæ Moioris
cum palatio coiuncto:in quo loco uiſunter mirabiles

res.
Quartum eſt eccleſia ſancte Marie Araceli cum pala/
tio Conſeruatorum in monte Tarpeio ubi.cxxx.mar
morei gradus uiſuntur a parte anteriori.
Quintum notandum & admirabile edificium eſt pala
tium ſancti Marci a Paulo.ii.fundato.
Sextum eſt palatium ſanctoꝶ.xii.apoſtoloꝶ cū eccl'ia
&fratrū habitatiōibus:quæ omnia Iulius.ii.cum eſſet
in minoribus a fundamentis conſtruxit.
Septimum & ultimum palatium nuper inceptum a
Iulio.ii.cū eccleſia ſancti Blaſii.Omitto eccleſias mul/
tas: & Cardinaliū ædes picturis & ſtateris exornatas:
ꝑtereo uias totius Vrbis noſtro tempore dilatatas co
ctoq; lateribus ſtratas & alia edificia cum uiridariis &
uineis & locis amenis cū aquæductibus & fontibus.
Nunc uero ne ingratitudinis uitio a patria repræhen/
dar de ſepteꝫ mirabilibus ipſius ciuitatis Flor.mentio
nem faciam.
Primum edificium mirabile eſt eccleſia cathedralis ſan
cte Mariæ de flore maxime longitudinis cum incru/
ſtationibus marmoꝶ & teſtudine altitudine bra.cliiii.
pretereo pauimētum pulcherrimum & Capellas emu/
ſiuo:& turris campanarum marmorea multis ſtatuis
& uariis coloribus marmorum exornata.
Secundum edificium eſt baptiſterium diui Io. bapti/
ſte protectoris ipſius ciuitatis quod antiquitus erat
templum Martis ubi ſunt pulcherrime picture emu/

ſiuo & columne marmoreæ & pauimentum miro arti ficio conſtructo: omitto portas ereas & ſepulcrum Io pp. & altare argenteum ſanctorum ſtatuis ſculptum auroq; pluribus in locis exornatum & aliaq̃ multa.
Tertium edificium eſt eccleſia ſancte Crucis cum eius circunſtantiis: quæquidem eſt maxime capacitatis & amplitudinis picturis & ſepulcris marmoreis exorna/ ta cum aliis edificiis.
Quartum edificium eſt eccleſia Diue Marie Nouelle maxime pulchritudinis cum capellis pulcherrimis pi cturis & marmoribus exornatis: omitto locũ ampliſſi mum pro pontificibus ordinatum/ uulgo Sala del pa pa/ & alia loca pulcherrima.
Quintũ eccleſia ſancti ſpiritus cum eius cirtunſtãtiis in qua ſunt tabule pulcherrime auro & picturis nobi/ lium pictorum exornata: omitto ſacriſtiam & colũnas integras lapideas maxime altitudinis & loca multa in quibus ſocietates & capelle ad honorem dei conſtru/ cte ſunt: quæquidem edificia a populo Florentino cõ/ ſtructa fuere.
Sextum edificium eſt eccleſia ſancti Laurentii cum edi bus preſbyterorum & aliis circunſtantiis ubi ſepulcra ænea & uariis marmoribus exornata uiſuntur: quam eccleſiam cum multis ornamentis conſtruxit: medico rum familia: omitto ingentes columnas lapideas inte gras & laquearia auro & picturis exornata: & eccleſiã ſubterraneã eiuſdẽ longitudinis & latitudinis ſub pre

dicta cum altaribus: ut supra & alia miranda & stupenda ut sunt porte æneæ & statue marmoreæ & picturæ nobilium pictorum.
Septimum & ultimum Oratorium sancti Michaelis & tabernaculum Marie miro artificio sculptū & multis statuis sanctorum undiq; exornatum: omitto statuas æneas. Christi & sancti Thome & sancti Io. baptiste. & sancti Stephani: & alias multas marmoreas auro exornatas & alia multa. Omitto preterea serenissime Rex Hospitale dignissimum sancte Mariæ noue & aliorum locorum: & ecclesias multas: & oratoria: & monasteria: pretereo deniq; palatia publica & priuata & edes multoruz ciuium ornatissimas statuis ac picturis auro exornatas. Supradicta oīa fidelissime Rex maiestati tuæ dicaui ob eximie & singularis obseruantiæ singnū & beniuolentiæ. Vale feliciter Regū decus dedicātisq; animū nō rei paruitatē penses obsecro. Anno dñice incarna. M.D.x. Iulio. ii. pon. max. habenas reipub. Christianæ sapiēter ac fœliciter moderante.

Impressum Romæ per Iacobum
Mazochium Romanæ Academiæ Bibliopolam anno Salutis. M.D.X. die. vii.
Februarii.

IACOBO MAZOCHIO.F.ALBER.

Misisti ad me famulum tuum:ut infra unius hore spatium aliquid tibi scriberem:ne pagina ipa uacua remaneret. Mi Iacobe nil aliud habeo preter me ipm.tamen ne famulus frustra missus uideatur:nomina. VII. Ciuitatum principalium Italie tibi mitto:ut euangelii dictum.s.omnipetenti te tribue obseruem. Noia quarꝫ sunt hæc.

Roma sancta.	Venetiarum urbs diues.
Neapolis amena.	Florentia pulcra.
Genua potens.	Mediolanus magn.

Bononia pinguis & mater scientiæ.

Nomina.VII.sapientum sunt hæc .s.

Solon.Chilon.Pictacus.Bias.

Cleobolus& Periãder de qbus Laertius multa scripsit

Nomina.VII.regum romanorum sunt hæc.

Romulus. Numma põpilius. Tullius hostilius.Aneus martius. Lutius tarquinius. Seruius tullius. & Tarquinius superbus.

De numero septẽnario mlta in opusculo.xv.ps.grad. & de numer.scripsi.

Responsa Sibylle romanis data in foliis scripta.s.

RRR.FFF.RRRRR.

Regnum romæ ruet:ferro:fame flamma.

Rex recta regens raro ruet.

ALBER-
TINUS

ROMA

1510